

**GENEL KURUL
KARAR**

SONGÜL AKÇA VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2015/2401
Karar Tarihi : 19/7/2018

Başkan : Zühtü ARSLAN
Başkanvekili : Engin YILDIRIM
Üyeler : Serdar ÖZGÜLDÜR
Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Recep KÖMÜRCÜ
Hicabi DURSUN
Celal Mümtaz AKINCI
Muammer TOPAL
M. Emin KUZ
Hasan Tahsin GÖKCAN
Kadir ÖZKAYA
Rıdvan GÜLEÇ
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Raportör : Gülbin AYNUR

Başvurucular : 1. Songül AKÇA
2. Gülay TURGUT
3. Zehra BAYRAK

Vekili : Av. Mustafa Metin SEZGİN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Tazminat Komisyonu kararına karşı yapılan itirazın süre aşımından reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvurular 9/2/2015 ve 6/3/2015 tarihlerinde yapılmıştır.
3. Başvurular, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyon tarafından 2015/4234 ve 2015/4796 numaralı bireysel başvuru dosyalarının aralarında konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle 2015/2401 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmesine ve incelemenin 2015/2401 numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yapılmasına karar verilmiştir.

5. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

6. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

7. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) 71. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca başvurunun içtihadın olduğu alana ilişkin olduğu değerlendirilerek Bakanlık cevabı beklenmeden incelenmesine karar verilmiştir.

8. İkinci Bölüm tarafından başvurunun Genel Kurul tarafından karara bağlanması gerekli görülmüş ve İçtüzük'ün 28. maddesinin (3) numaralı fıkrası uyarınca Genel Kurula sevkine karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

9. Başvurucular, çalıştıkları işyerine ait servisle işe gittikleri sırada meydana gelen trafik kazası neticesinde yaralanarak malul kalmıştır.

10. Başvurucular, malul kalmaları nedeniyle uğradıkları zararın tazmini istemiyle çalıştıkları şirket aleyhine 28/8/2001 tarihinde Bursa 2. İş Mahkemesinde (İş Mahkemesi) dava açmıştır.

11. İş Mahkemesinin davanın reddi yönünde verdiği kararlar Yargıtay tarafından iki kez bozulmuştur.

12. İş Mahkemesinin bozma kararları doğrultusunda yaptığı yargılamalar sonucunda davanın reddi yönünde verdiği kararların Yargıtay tarafından 25/5/2010 ve 1/6/2010 tarihlerinde onanması ile birlikte yargılamalar sona ermiştir.

13. Başvurucular; makul sürede yargılama yapılmaması, yargılamanın sonucu itibarıyla adil olmaması, kararın gerekçesiz olması nedenleriyle adil yargılanma hakkının ve ayrıca yaşam, sosyal güvenlik ve mülkiyet haklarının ihlal edildiği iddialarıyla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) başvurmuştur.

14. AİHM; makul sürede yargılanma hakkının ihlaliyle ilgili şikâyet hususunda başvurucuların 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun ile kurulan Tazminat Komisyonuna (Komisyon) müracaat etmesi gerektiğine, diğer şikâyetlerin ise Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde (Sözleşme) belirtilen kabul edilebilirlik koşullarının yerine getirilmediğinin saptandığı gerekçesiyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

15. Başvurucular, AİHM kararı doğrultusunda Komisyona müracaat etmiştir. Başvurucular Komisyona sundukları dilekçelerinde makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarını belirtmiş, ayrıca AİHM'e yaptıkları başvurudaki diğer ihlal iddialarına yönelik taleplerini de yinelediklerini ifade etmiştir. Komisyon 10/7/2014 ve 15/7/2014 tarihli kararlarıyla başvuruları sonuçlandırmıştır. Komisyon,

makul sürede yargılanma haklarının ihlal edildiği gerekçesiyle başvuruculara 5.800 TL tazminat ödenmesine karar vermiştir. Aynı kararlarda, başvurucuların diğer şikâyetleri hakkında AİHM tarafından değişik nedenlerle kabul edilemezlik kararı verilmiş olduğu hatırlatılarak Komisyon tarafından çözüme kavuşturulacak bir şikâyetin bulunmadığı gerekçesiyle 6384 sayılı Kanun'un 6. maddesi gereğince diğer talepler reddedilmiştir.

16. 10/7/2014 ve 15/7/2014 tarihli Komisyon kararlarında ayrıca başvurucuların tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içinde karara karşı Ankara Bölge İdare Mahkemesine (Bölge İdare Mahkemesi) itiraz haklarının bulunduğu belirtilmiştir.

17. Komisyon kararı 25/9/2014 tarihinde başvurucular vekiline tebliğ edilmiştir.

18. Başvurucular anılan karara karşı 10/10/2014 tarihinde Bölge İdare Mahkemesine itirazda bulunmuştur.

19. Bölge İdare Mahkemesi 10/12/2014, 11/12/2014, 25/12/2014 tarihli kararlarıyla itirazları süre aşımı nedeniyle reddetmiştir. Kararların gerekçesinde, on beş günlük itiraz süresinin Komisyon kararının tebliğ tarihinden itibaren başladığı vurgulanmıştır. Komisyon kararının 25/9/2014 tarihinde başvuruculara tebliğ edildiği, bu itibarla en geç 9/10/2014 tarihine kadar itiraz edilmesi gerekirken 10/10/2014 tarihinde kayda giren dilekçe ile yapılan itirazın süresinde olmadığı belirtilmiştir.

20. Nihai kararlar 9/1/2015 ve 4/2/2015 tarihlerinde başvuruculara tebliğ edilmiştir.

21. Başvurucular 9/2/2015 ve 6/3/2015 tarihlerinde ve süresinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

22. 6384 sayılı Kanun'un 7. maddesinin (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesi şöyledir:

"Komisyon kararlarına karşı tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içinde Komisyon aracılığıyla Ankara Bölge İdare Mahkemesine itiraz edilebilir."

23. 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 8. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Süreler, tebliğ, yayın veya ilan tarihini izleyen günden itibaren işlemeye başlar."

24. 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 39. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Gün ile belirlenen süreler, tebligatın yapıldığının ertesi günü işlemeye başlar."

25. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 92. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Süreler gün olarak belirlenmiş ise tebliğ veya tefhim edildiği gün hesaba katılmaz ve süre son günün tatil saatinde biter."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

26. Mahkemenin 19/7/2018 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucuların İddiaları

27. Başvurucular, geçirdikleri iş kazasından dolayı uğradıkları zararın tazmini istemiyle açtıkları davanın makul kabul edilemeyecek kadar uzun sürdüğünü belirtmektedir. Başvurucular ayrıca söz konusu davalarda yargılamanın sonucuna etki edecek deliller toplanmadan ve hükme esas alınan delillerin geçersizliğiyle ilgili iddialar dikkate alınmadan eksik inceleme ve hatalı değerlendirmeye istinaden verilen kararların adil olmadığından şikâyet etmekte, uğradıkları tüm hak ihlallerinin giderimi için başvurdukları Komisyondan da tatmin edici bir sonuç elde edemediklerini ifade etmektedir. Bu bağlamda başvurucular, Komisyon kararına karşı yaptıkları itirazın süre aşımından reddedilmesinin de adil olmadığını belirtmektedir. Başvuruculara göre sürelerle ilişkin genel esasların düzenlendiği 2577 sayılı Kanun'un 8. maddesi ile 6100 sayılı Kanun'un 92. maddesi uyarınca tebliğ gününün hesaba katılmaması ve sürelerin tebliği izleyen günden itibaren başlatılması gerektiğinden bu şekilde yapılacak hesaplamaya göre itirazları süresindedir. Başvurucular yukarıda belirttikleri nedenlerle yaşam, mülkiyet, sosyal güvenlik ve adil yargılanma haklarının ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

B. Değerlendirme

28. Anayasa'nın "*Hak arama hürriyeti*" kenar başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

29. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucuların yukarıda yer verilen şikâyetlerinin özü, geçirdikleri iş kazası ve bununla ilgili olarak açtıkları dava nedeniyle uğradıklarını ileri sürdükleri hak ihlallerinin giderimi için başvurdukları Komisyon kararına karşı yaptıkları itirazın süre aşımından reddedilmesi nedeniyle Komisyon kararının esasının incelenememesidir. Bu itibarla belirtilen ihlal iddiaları, adil yargılanma hakkının güvencelerinden biri olan mahkemeye erişim hakkı kapsamında incelenmiştir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

30. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Hakkın Kapsamı ve Müdahalenin Varlığı

31. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddiada bulunma ve savunma hakkına sahip olduğu

belirtilmiştir. Dolayısıyla mahkemeye erişim hakkı, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğünün bir unsurudur. Diğer yandan Anayasa'nın 36. maddesine *adil yargılanma* ibaresinin eklenmesine ilişkin gerekçede, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerde de güvence altına alınan adil yargılanma hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Sözleşme'yi yorumlayan AİHM, Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının mahkemeye erişim hakkını içerdiğini belirtmektedir (*Özbakım Özel Sağlık Hiz. İnş. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti.*, B. No: 2014/13156, 20/4/2017, § 34).

32. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğü, bir temel hak olmanın yanında diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmayı ve bunların korunmasını sağlayan etkili güvencelerden biridir. Bu bakımdan davanın bir mahkeme tarafından görülebilmesi ve kişinin adil yargılanma hakkı kapsamına giren güvencelerden faydalanabilmesi için ilk olarak kişiye iddialarını ortaya koyma imkânının tanınması gerekir. Diğer bir ifadeyle dava yoksa adil yargılanma hakkının sağladığı güvencelerden yararlanmak mümkün olmaz (*Mohammed Aynosah*, B. No: 2013/8896, 23/2/2016, § 33).

33. Anayasa Mahkemesi, bireysel başvuru kapsamında yaptığı değerlendirmelerde mahkemeye erişim hakkının bir uyumsuzluğu mahkeme önüne taşıyabilmek ve uyumsuzluğun etkili bir şekilde karara bağlanmasını isteyebilmek anlamına geldiğini ifade etmiştir (*Özkan Şen*, B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 52).

34. Somut olayda idari karara karşı yapılan itirazın süre aşımından reddedilerek uyumsuzluğun esasının incelenmemesi nedeniyle başvuru mahkemeye erişim hakkına yönelik bir müdahalenin bulunduğu görülmektedir.

b. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

35. Anayasa'nın 13. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, ... yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, ... ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

36. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığı takdirde Anayasa'nın 36. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Bu sebeple müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanun tarafından öngörülmeye, haklı bir sebebe dayanma, ölçülülük ilkesine aykırı olmama koşullarına uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir.

i. Kanunilik

37. Başvurucuların Komisyon kararına karşı yaptıkları itirazın süre aşımı gerekçesiyle reddedilmesine ilişkin Bölge İdare Mahkemesi kararının itirazın *tebliğ tarihinden itibaren* on beş gün içinde yapılabileceğine ilişkin 6384 sayılı Kanun'un 7. maddesinin (3) numaralı fıkrasına dayandığı görülmektedir. Dolayısıyla somut olayda başvuru mahkemeye erişim hakkına yönelik müdahalenin kanuni dayanağının mevcut olduğu anlaşılmıştır.

ii. Meşru Amaç

38. Dava açmanın bir süreye bağlanmasının meşru amacının ne olduğu hususu benzer nitelikteki başvurularda Anayasa Mahkemesi tarafından müteaddit defa incelenmiştir. Anayasa Mahkemesi bu incelemelerinde, idari işlem ya da eylemlere karşı

açılacak davalarda süre koşulu öngörülmesinin en genel ifadesiyle Anayasa'nın 2. maddesinde düzenlenen hukuk devleti ilkesinin bir gereği olan idari istikrarın sağlanması şeklinde bir meşru amacı bulunduğuna işaret etmiştir (Daha ayrıntılı değerlendirme için bkz. *Ayşe Yıldırım*, B. No: 2014/5, 25/10/2017, §§ 54, 55; *Fatma Altuner*, B. No: 2014/17714, 26/10/2017, §§ 48, 49; *Çölbeyi Lojistik Nakliyat Gümrükleme Denizcilik İnşaat Turizm Sanayii ve Ticaret Limited Şirketi*, B. No: 2014/12354, 9/11/2017, § 52).

iii. Ölçülülük

(1) Genel İlkeler

39. Ölçülülük ilkesi *elverişlilik*, *gereklilik* ve *orantılılık* olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. *Elverişlilik* öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, *gereklilik* ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmamasının mümkün olmamasını, *orantılılık* ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E.2014/176, K.2015/53, 27/5/2015; E.2016/13, K.2016/127, 22/6/2016; *Mehmet Akdoğan ve diğerleri*, B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 38).

40. Hukuki güvenlik ve istikrarın sağlanması bakımından dava açma hakkının belli bir süreyle sınırlandırılması tek başına mahkemeye erişim hakkını ihlal etmemekte ise de öngörülen sürenin makul olması, diğer bir ifadeyle haktan yararlanılmayı imkânsız kılacak veya aşırı derecede zorlaştıracak derecede kısa olmaması gerekir. Dava açma süresinin makul olup olmadığı değerlendirilirken dava ile elde edilecek hakkın niteliği, davanın konusu ve kişinin dava hakkının doğduğunu öğrenme imkânına sahip olup olmadığı gibi hususlar gözönünde bulundurulmalıdır. Öngörülen sürenin dava açmak için gerekli araştırma ve hazırlıkların yapılmasına, gerekiyorsa hukuki ve teknik yardım alınmasına yetecek ve hakkın önemiyle orantılı bir uzunlukta olmaması durumunda ölçüsüz olduğu söylenebilir (*Yaşar Çoban* [GK], B. No: 2014/6673, 25/7/2017, § 65).

41. Dava açma süresinin işlemeye başladığı an da mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahalenin ölçülülüğü bağlamında büyük önem taşımaktadır (*Yaşar Çoban*, § 66). Dava açma süresinin hangi tarihte başlayacağını belirlemek ve mevzuatı bu yönüyle yorumlamak görevi esasen derece mahkemelerine aittir. Bireysel başvurunun ikincillik ilkesi gereği, dava açma süresinin başlatılacağı tarihin belirlenmesi noktasında Anayasa Mahkemesinin bir görevi bulunmamaktadır. Anayasa Mahkemesinin bu hususta üstleneceği rol, dava açma süresinin hangi tarihten itibaren başlatılması gerektiğiyle ilgili derece mahkemelerinin yorumlarının mahkemeye erişim hakkına etkisini somut olayın koşulları ışığında incelemektir (*Ahmet Yıldırım*, B. No: 2014/18135, 20/9/2017, § 46).

42. Öte yandan mahkemeler, dava açma süresi öngören kanun hükümlerini yorumlarken sınırlamanın istisna olduğu ilkesini gözeterek aşırı şekilcilikten kaçınmalı ve yorum kurallarının imkân verdiği ölçüde davayı ayakta tutma yolunda bir yaklaşım benimsemelidir. Bununla birlikte mahkemelerin sürenin varlık sebebini anlamsız kılma pahasına yorum kurallarının sınırlarını zorlayarak kanunda öngörülen dava açma süresini bertaraf etmesi hukuki güvenlik ve istikrar ilkesinin zedelenmesine neden olabilir. Bu nedenle süreye ilişkin kanun hükümlerinin yorumunda hukuki güvenlik ve

istikrar ilkesi ile mahkemeye erişim hakkı arasındaki hassas denge gözetilmelidir (*Yaşar Çoban*, § 67).

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

43. Somut olayda başvurucuların itiraza konu ettikleri işlemler 10/7/2014 ve 15/7/2014 tarihli Komisyon kararlarıdır. Söz konusu kararların 25/9/2014 tarihinde başvuruculara usulüne uygun olarak tebliğ edildiği hususunda herhangi bir ihtilaf bulunmamaktadır. İhtilafın itiraz başvuru süresinin başlangıcı olarak hangi tarihin (tebliğ tarihi/tebliğ tarihini izleyen gün) kabul edileceği noktasından kaynaklandığı görülmektedir.

44. Bölge İdare Mahkemesi idari işlemin tebliğ edildiği günü de sayarak on beş günlük itiraz süresini hesaplamıştır. Buna göre işlemin tebliğ edildiği tarih de sayıldığında 10/10/2014 tarihinde gerçekleştirilen itirazın on altıncı günde yapıldığı ve süresinde olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bölge İdare Mahkemesi bu uygulamasını 6384 sayılı Kanun'un 7. maddesinin (3) numaralı fıkrasına dayandırmıştır. Anılan fıkra, Komisyon kararlarına karşı itiraz süresinin *tebliğ tarihinden itibaren* on beş gün olduğu hükmüne bağlanmıştır.

45. Başvurucular ise itiraz süresinin Komisyon kararının tebliğ tarihini izleyen gün olan 26/9/2014 tarihinden başladığını ileri sürmekte; bu iddialarını 2577 sayılı Kanun'un sürelerle ilgili genel esasların düzenlendiği 8. maddesinde ve 6100 sayılı Kanun'un 92. maddesinde yer verilen, sürelerin *tebliğ tarihini izleyen günden itibaren* başlayacağı yönündeki kurala dayandırmaktadır. Başvuruculara göre tebliği izleyen günden itibaren on beşinci günde yaptıkları itiraz süresindedir.

46. 2577 sayılı Kanun'un 8. maddesinde, sürelerin *tebliğ tarihini izleyen günden itibaren* işlemeye başlayacağı hükmüne bağlanmaktadır. Benzer hükümler 5271 ve 6100 sayılı Kanunlar'da da yer almaktadır. Derece mahkemesinin *tebliğ tarihinden itibaren* ile *tebliğ tarihini izleyen günden itibaren* ifadeleri arasında bir ayırım yapması ve bu iki kavrama farklı anlamlar yüklemesi anlaşılabilir bir durumdur. Ancak derece mahkemeleri dava açma süresine ilişkin hukuk kurallarını yorumlarken tüm hukuk sistemini bir bütün olarak gözönünde bulundurmamak ve başvurucuların mahkemeye erişim haklarını aşırı kısıtlayacak biçimde katı ve şekilci yorumlardan kaçınmak durumundadır. Özellikle muğlak ve yorumu gerektiren ifadelerin başvurucular açısından -hukuk sistemi bir bütün olarak dikkate alındığında- öngörülemeyen biçimde yorumlanması başvuruculara aşırı bir külfet yüklenmesi ve mahkemeye erişim hakkının ihlal edilmesi sonucunu doğurabilir.

47. Hukuk sistemimizdeki hukuk ve ceza yargılamaları ile idari yargılamaya ilişkin temel yargılama usulü kanunlarında (2577, 5271 ve 6100 sayılı Kanunlar) yargı mercileri nezdinde gerçekleştirilecek her türlü yargı işlemlerinde uygulanacak sürelerin hesaplanmasında tebligatın yapıldığı tarihin dikkate alınmamasının ve sürenin tebliği izleyen günden itibaren başlatılmasının genel bir yargılama usulü kuralı olarak benimsendiği anlaşılmaktadır. Öte yandan her üç yargı kolundaki içtihadın ve uygulamanın da mevzuattaki bu düzenlemeye uygun ve onunla aynı yönde yerleştiği görülmektedir.

48. Bölge İdare Mahkemesinin 6384 sayılı Kanun'un 7. maddesinin (3) numaralı fıkrasında yer alan "*tebliğ tarihinden itibaren*" ibaresini, işlemin tebliğ edildiği tarihi de kapsayacak biçimde yorumlamasının ve bu suretle itiraz süresinin hesabında

işlemin tebliğ edildiği tarihin de sayılmasının yukarıda değinilen temel kanunlar ve bu kanunlar çerçevesinde şekillenen uygulamayla uyumlu olmadığı açıktır. Şüphesiz ki Bölge İdare Mahkemesinin bu yorumunun keyfi olduğu öne sürülemez. Ancak anılan hükmün diğer temel usul kanunları ve bunlara ilişkin uygulamayla tezat oluşturan bu şekildeki yorumunun başvurucular açısından öngörülebilir olmadığı da aşikârdır. Kuralda, itiraz süresinin hesabında idari işlemin tebliğ edildiği günün de sayılacağı yolunda bir açıklığın bulunmadığı hususu da gözetildiğinde başvurucuların bu hükmeye, temel usul kanunlarında yer verilen düzenlemedeki anlamı yüklemeleri ve işlemin tebliğ edildiği tarihin itiraz süresinin hesabında dikkate alınmayacağı yolunda beklentiye girmiş olmaları başvurucular açısından temelsiz bir yaklaşım olarak görülemez.

49. Sonuç olarak 6384 sayılı Kanun'un 7. maddesinin (3) numaralı fıkrasında yer alan "*tebliğ tarihinden itibaren*" ibaresinin temel usul kanunlarına ilişkin yerleşmiş uygulamalardan farklı olarak kararın tebliğ edildiği tarihin de itiraz süresinin hesabında dikkate alınacak şekilde yorumlanmasının -Komisyon kararının tebliğ edildiği tarihin de itiraz süresinin hesabında dikkate alınacağı yolunda açık bir hükmün bulunmadığı da gözetildiğinde- aşırı katı ve şekilci olduğu değerlendirilmiştir. Bu durumda itiraz süresi öngörülmesiyle amaçlanan kamusal yarar ile başvurucuların mahkemeye erişim hakkından yararlanmasındaki bireysel menfaat arasındaki dengenin başvurucular aleyhine bozulduğu ve derece mahkemesinin öngörülemez yorumu nedeniyle itiraz hakkından mahrum kalan başvurucuların mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmaktadır.

50. Açıklanan gerekçelerle başvurucuların Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

51. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

"(1) Esas inceleme sonunda, başvurucunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."

52. Anayasa Mahkemesinin Mehmet Doğan ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018) kararında, ihlal sonucuna varıldığında ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağını belirlenmesi hususunda genel ilkeler belirlenmiştir.

53. Mehmet Doğan kararında özetle uygun giderim yolunun belirlenebilmesi açısından öncelikle ihlalin kaynağının belirlenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Buna göre ihlalin mahkeme kararından kaynaklandığı durumlarda 6216

sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası ile İçtüzük'ün 79. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca kural olarak ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapılmak üzere kararın bir örneğinin ilgili mahkemeye gönderilmesine hükmedilir (*Mehmet Doğan, §§ 57, 58*).

54. Anayasa Mahkemesinin tespit edilen ihlalin giderilmesi amacıyla yeniden yargılama yapılmasına hükmettiğı hâllerde ilgili usul kanunlarında düzenlenen yargılamanın yenilenmesi kurumundan farklı olarak yargılamanın yenilenmesi sebebinin varlığının kabulü ve önceki kararın kaldırılması hususunda derece mahkemesinin herhangi bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Zira ihlal kararı verilen hâllerde yargılamanın yenilenmesinin gerekliliğı hususundaki takdir derece mahkemelerine değıl ihlalin varlığını tespit eden Anayasa Mahkemesine bırakılmıştır. Derece mahkemesi Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirttiğı doğrultuda ihlalin sonuçlarını gidermek üzere gereken işlemleri yapmakla yükümlüdür (*Mehmet Doğan, § 59*).

55. Başvurucular, yeniden yargılama yapılmasına hükmedilerek ihlalin giderilmesi ve uğradıkları maddi ve manevi zararların tazminine karar verilmesi talebinde bulunmuştur.

56. Anayasa Mahkemesi 6384 sayılı Kanun'un 7. maddesinin (3) numaralı fıkrasının öngörülemez bir şekilde yorumlanarak başvuruçuların itirazlarının süre aşımından reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğı sonucuna varmıştır. Dolayısıyla somut başvuruda ihlalin mahkeme kararından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

57. Bu durumda mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Buna göre yapılacak yeniden yargılama ise 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Bu kapsamda derece mahkemelerince yapılması gereken iş, öncelikle ihlale yol açan mahkeme kararının ortadan kaldırılması ve nihayet ihlal sonucuna uygun yeni bir karar verilmesinden ibarettir. Bu sebeple kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara Bölge İdare Mahkemesine gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

58. Mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunduğu sonucuna varıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

59. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 680,70 TL harç ve 1.980 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.660,70 TL yargılama giderinin başvuruçulara müştereken ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için Ankara Bölge İdare Mahkemesine GÖNDERİLMESİNE

(Karar, Ankara Bölge İdare Mahkemesi 3. Kurulunun 10/12/2014 tarihli ve E.2014/1039, 2014/1248 sayılı; 11/12/2014 tarihli ve E.2014/1054, K.2014/1263 sayılı; 25/12/2014 tarihli ve E.2014/1058, K.2014/1279 sayılı kararlarıyla ilgilidir.),

D. Başvurucuların tazminat talebinin REDDİNE,

E. 680,70 TL harç ve 1.980 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.660,70 TL yargılama giderinin BAŞVURUCULARA MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvurucuların Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 19/7/2018 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Engin YILDIRIM

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ